

Omkring tilblivelsen af udstillingen »Grønlandsk kunst idag«

af Ole Jørgensen og Jens Kromann

I efteråret 1972 blev der i Århus nedsat en komité med det formål at få arrangeret en udstilling, der på bedst mulig måde kunne vise den nutidige grønlandske kunst. Formålet hermed var at vise et dansk og skandinavisk publikum en forholdsvis overset side af det grønlandske samfund.

Der har tidligere været vist udstillinger med et bestemt tema som f. ex. Nationalmuseets etnografisk betonedede udstillinger eller den i 1969 på Louisiana og på Århus Kunstmuseum viste historiske kunstudstilling „Grønlandsk kunst fra Aron til i dag“. Endvidere har der på Kunstgården i Skovby på Fyn været vist to udstillinger af nutidig grønlandsk kunst i 1970 og 72. Den i overskriften nævnte udstilling blev vist i 1974–75, og der arbejdes på at arrangere en i 1976.

I forordet til udstillingskataloget fra Louisiana i 1969 står der: „Lad os få grønlandsk kunstnerisk produktion præsenteret i den kommende tid.“ – Ønsket om fremover at blive konfronteret med grønlandsk kunstnerisk skabende virksomhed er blevet fulgt op og har med udstillingen „Grønlandsk kunst idag“ fundet sin hidtil største form.

Det har været et princip for komiteen, trods store praktiske vanskeligheder og tidskrævende arrangementer som møder, rejser og uendelig mange brevskriverier, at forsøge at give et så bredt og alsidigt billede af den nutidige grønlandske kunst som muligt. Desuden fandt vi det naturligt at inddrage nutidig grønlandsk digtning i udstillingsarrangementet, herunder udgivelsen af bogen „Grønlandske digte“ og fremstillingen af fotostater med digte; og der bragtes fotografier af kunstnerne i deres miljø.

Vi fik på et tidligt tidspunkt etableret forbindelse med kontaktfolk i de fleste byer og større steder, og det har været en af forudsætningerne for, at det hele har kunnet stables på benene. Kontaktfolkenes opgave var i første omgang at få registreret samtlige grønlandske kunstnere, som beskæftiger sig med maleri, grafik, skulptur, husflid og eventuelt andre synlige udtryk. Dette forarbejde var af stor værdi for udstillingen under indsamlingsfasen og vore rejser på kysten. I forvejen havde komiteen informeret pressen om udstillingen og udskrevet en plakatkonkurrence. Med Godthåb som udgangspunkt blev vore

rejseplaner udarbejdet. Formanden for komiteen, Ole Jørgensen, berejste fortrinsvis de nordlige egne af vestkysten og Jens Kromann de sydlige, mens vi ikke magtede at berejse østkysten og Thule-området. Det klarede kontaktfolkene på bedste måde. Aqigssiaq Møller besøgte Sukkertoppen og Kangâmiut.

Vore rejser havde følgende formål:

1. Personlig kontakt med kunstnerne og deres produkt.
2. Fotografere personer, ting og miljøer.
3. Udarbejde registrering af grønlandske kunstnere.
4. På stedet at låne, evt. købe eller aftale afsendelse af kunstgenstande til udstillingen.
5. Besøge indehavere af større og mindre samlinger for at fotografere og låne til udstillingen.

Resultatet blev, grundet den store sympati og hjælpsomhed vi mødte, at der kunne etableres en udstilling af stor spændvidde både med hensyn til typer, mængde og kvalitet.

Udstillingen blev anmeldt smukt, og der var og er stor interesse om den. En avisudklipsamling findes på landsbiblioteket i Godthåb, indeholdende samtlige danske avisartikler om udstillingen.

Der blev foruden den nævnte digtsamling udgivet et 80 sider stort katalog med deltagernes navne og portrætter og et stort antal fotografier af de udstillede kunstgenstande. Digtsamlingen og kataloget, der er fremstillet i samme format, vil kunne ses på bibliotekerne og kunne købes i boghandlerne.

Det er vor opfattelse, at den personlige kontakt betød en del for kunstnerne,

særlig når de erfarede, at man ikke kun interesserede sig for dem i kommercielt øjemed.

Den grønlandske kunstners situation er på sin vis ret speciel. Det skabende arbejde er oftest bierhverv. Man er oftest overladt til sig selv. Påvirkningsgraden er lav. Der er normalt ingen støtte at hente nogen steder. Hele produktionen sælges som regel lokalt til udsendte eller gennemrejsende for lidt eller ingenting og ender på en boghylde i Danmark. Af forståelige grunde stagnerer nogle i en manér og fremstiller ensartede, sjælløse ting, der højst kan tilkomme betegnelsen souvenir, d. v. s. en ting blot til erindring, men uden nogen udstråling.

Her berøres et stort problem. Når man med stor glæde konstaterer, at der i dette numerisk set lille folk findes flere hundrede, der producerer gode kunstneriske ting, må man samtidig konstatere, at der i denne omvæltningens tid er stor fare for en total ødelæggelse og udryddelse af dette fine og udsatte udtryk for kultur, man finder i billedkunsten i videste forstand. Det er et stort problem mange steder i verden, og vi tillader os her at citere en kendt afrikaner:

„Det er først og fremmest gennem udviklingen af en ægte kultur, at et folk opdager dets nationale identitet. Men kulturel udvikling kan hæmmes, hvis en regering under vanskelige finansielle omstændigheder er uvillig til at bruge nogle af sine midler til opmuntring af kunstnerisk udfoldelse – billedhuggerkunst, visuel kunst, litteratur, musik og drama – som en stor del af folket ville betragte som irrelevant til den nationale udvik-

Karl Kristoffersen, Godthåb.

Fot.: Jens Kromann.

ling. Universiteterne er også tilbøjelige til at anlægge et strengt nytteprincip, idet de udsender en strøm af teknikere og videnskabsmænd, der kræves i de centrale områder af nationens opbygning, og idet de hverken har midler eller personale til at give sig af med så forfinede emner som kunst og teologi. Men den nation, som mangler en fast kulturel underbygning, er skrøbelig, og skønt folket har skøde på ejendommen og nøglen til fordøren i lommen, er de stadig hjemløse.“ Uddrag af Zambias præsident, Kenneth D. Kaunda's bog „En humanist i Afrika“, side 60 (Unitas, Kbh. 1968).

Et af vore store håb ved etableringen af denne udstilling er, at der skabes en bredere forståelse for det betydningsfulde i at støtte en kultur, der er udsat for et enormt hårdt pres under den store omstillingsproces, Grønland er inde i

i disse år. Der kunne opregnes mange konkrete ting, der fra offentlig og naturligvis offentlig grønlandsk side kunne gøres, men det er ikke vor sag at tage initiativer her. Vi vil blot pege på, at en aktiv kultur-kunstopolitik synes afgørende nødvendig for et folk, der stiler mod større selvstyre. Der er positive ting at spore: Udstillinger, hvor grønlændere viser deres egen kulturs ansigt. Opretelse af det grafiske værksted. Kunstnerkonferencer. Højskolen. En eventuel kunstnersammenslutning. Kvindeforeningens arbejde. Grønlands Folkekunst. Mulighederne i radioen, aviserne, skolen og oplysningsforbundet. Men grundholdningen må være, at initiativet kommer fra Grønland og grønlænderne selv.

At vi i fællesskab tager initiativet til denne store udstilling skal ses som et udtryk for venskab og solidaritet.